

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра історії, археології, інформаційної та архівної справи

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Освітньо-наукова програма «Галузеве машинобудування»
Рівень вищої освіти другий (магістерський)
Галузь знань 13 «Механічна інженерія»
Спеціальність 133 «Галузеве машинобудування»

Розглянуто на засіданні кафедри історії,
археології, інформаційної та архівної
справи.
Протокол № 1 від 31 серпня 2021 року

КРОПИВНИЦЬКИЙ – 2021

ЗМІСТ

1. Загальна інформація.
2. Анотація до дисципліни.
3. Мета і завдання дисципліни.
4. Формат дисципліни.
5. Програмні результати навчання.
6. Обсяг дисципліни.
7. Ознаки дисципліни.
8. Пререквізити.
9. Технічне й програмне забезпечення /обладнання.
10. Політика курсу.
11. Навчально-методична карта дисципліни.
12. Система оцінювання та вимоги.
13. Рекомендовані джерела інформації.

1. Загальна інформація

Назва курсу	Методика викладання у вищій школі
Викладач	Барабаш Вікторія Анатоліївна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри історії, археології, інформаційної та архівної справи
Профайл викладача	ORCID: 0000-0002-8560-0851
Контактний телефон	0666492424
Е-пошта	viktoria-k67@ukr.net
Фейсбук	www.facebook.com/B. Барабаш
Консультації	<i>очні</i> – відповідно до затвердженого графіку консультацій; <i>онлайн</i> – е-листування, у месенджері (Facebook-Messenger), вебінари на платформі Zoom (за запитом здобувача)
Система дистанційного навчання	http://moodle.kntu.kr.ua/

2. Анотація до дисципліни

Освітня компонента «Методика викладання у вищій школі» представляє собою синтез теоретичних знань і практичного педагогічного досвіду. Вона забезпечує засвоєння основних принципів, методів, форм організації, технологій виховної, навчальної, організаторської діяльності викладача вищої школи. Зміст дисципліни включає: теоретичні засади методики викладання у вищій школі; специфіку методів викладання у структурі процесу навчання у вищій школі; психолого-педагогічні умови впровадження освітніх технологій викладання у вищій школі; методичні та методологічні основи викладання у вищій школі; дидактичні основи управління навчально-творчою діяльністю здобувачів.

3. Мета і завдання дисципліни

«Методика викладання у вищій школі» – підготовка здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня до виконання обов'язків викладача закладу вищої освіти, проведення науково-пошукової роботи та до керівництва дослідницькою роботою здобувачів; виховання у магістрів прагнення до саморозвитку та самовдосконалення.

Завдання:

Формувати *Загальні компетентності*:

ЗК 1. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК 2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 4. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 9 Здатність працювати в команді.

Фахові компетентності

СК 6 Здатність до науково-педагогічної діяльності в закладах вищої та фахової передвищої освіти.

- формування теоретичних уявлень про МВ у ВШ як навчальну дисципліну, її мету, завдання; ознайомлення з поняттями, категоріями, методами, технологіями МВ у ВШ; з'ясування її місця в системі наук;
- ознайомлення зі структурою і змістом навчального процесу у ЗВО;
- оволодіння педагогічними формами освітньої взаємодії із здобувачами;
- формування навичок планувати, організовувати та аналізувати різноманітні види навчальних і позааудиторних занять;
- використовувати найбільш ефективні методи навчання, виховання і розвитку здобувачів;
- набуття початкового досвіду ведення науково-методичної роботи;
- ознайомлення з кращим педагогічним досвідом викладачів ЗВО України та інших країн світу;
- апробування найбільш ефективних прийомів і методів навчання.

4. Формат дисципліни

Для денної форми навчання викладання курсу передбачає для засвоєння дисципліни традиційні лекційні заняття із застосуванням електронних презентацій, поєднуючи із практичними роботами; формат очний (offline / Face to face).

Для заочної форми навчання під час сесії формат очний (offline/face to face), у міжсесійний період – дистанційний (online).

5. Результати навчання

Програмні результати навчання:

РН 9. Розробляти і викладати спеціальні навчальні дисципліни в закладах вищої освіти
У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

Знати:

- критерії відбору, принципи структурування змісту навчального курсу у вищій школі;
- сучасні інтерактивні методи навчання здобувачів;
- форми організації навчання здобувачів;
- норми, критерії оцінювання знань, умінь здобувачів, повідомлення їм та отримання від них зворотнього зв'язку;
- специфіку застосування новітніх освітніх технологій у вищій школі;
- психологічні особистісні якості викладача ВШ, професійні вимоги до нього.

Уміти:

- планувати та організовувати навчальний процес у ЗВО;
- вибирати й застосовувати ефективні методи навчання;
- готувати і проводити лекції та практичні заняття відповідно до психолого-педагогічних вимог;
- сприяти адаптації здобувачів до самостійної / науково-дослідної діяльності;
- застосовувати кредитно-модульну технологію навчання та оцінювання знань здобувачів.

6. Обсяг дисципліни

Вид роботи	Кількість годин
Лекції	14
Практичні заняття	14
Самостійна робота	62
<i>Разом</i>	<i>90</i>

7. Ознаки дисципліни

Рік викладання	Курс (рік навчання)	Семестр	Кількість кредитів / годин	Вид підсумкового контролю	Нормативна / вибіркова
2021/2022 н.р.	2	3	3/90	Залік	нормативна

8. Пререквізити

Ефективність засвоєння змісту дисципліни «Методика викладання у вищій школі» істотно підвищиться, якщо здобувач попередньо опанував та/або повторив матеріал дисциплін «Основи педагогіки і психології», «Філософія».

9. Технічне й програмне забезпечення / обладнання

Для викладання дисципліни «Методика викладання у вищій школі» застосовується потужна матеріально-технічна база кафедри історії, археології, інформаційної та архівної справи: мультимедійні засоби, комп'ютерні лабораторії, персональні комп'ютери, локальна комп'ютерна мережа, програмне забезпечення, вільний доступ до Інтернету, відкрита бездротова мережа Wi-Fi.

10. Політика курсу

Організація освітнього процесу. Викладач і здобувачі повинні дотримуватися вимог Положення про організацію освітнього процесу ЦНТУ, Кодексу академічної доброчесності ЦНТУ, Положення про дотримання академічної доброчесності НПП та здобувачами вищої освіти, інших нормативних актів університету <http://www.kntu.kr.ua/?view=univer&id=4>.

Академічна доброчесність. Очікується, що здобувачі дотримуватимуться [Кодексу академічної доброчесності ЦНТУ](#), усвідомлюючи наслідки її порушення.

Відвідування занять. Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що здобувачі братимуть активну участь у лекційних і практичних заняттях курсу. Пропущені заняття повинні бути відпрацьовані не пізніше, ніж за тиждень до екзаменаційно-залікової сесії.

Поведінка на заняттях. Недопустимими є списування, плагіат, несвоєчасне виконання завдань та самостійної роботи, пасивність під час занять.

11. Навчально-методична карта дисципліни

Тема	Кількість год.		
	лекції	практичні заняття	самостійна робота
<p>Змістовий модуль 1. Теоретичні засади методики викладання у вищій школі</p> <p>Тема 1. Вища технічна освіта України в контексті сучасних реформ. Інтеграція вищої школи України у європейську систему освіти. Актуальні проблеми вітчизняної вищої освіти. Шляхи забезпечення якості вищої освіти. Нормативно-правова база вищої школи України.</p>	2	2	8
<p>Тема 2. Методика викладання у вищій школі як навчальна дисципліна. Предмет, мета, завдання, структура курсу «Методика викладання у вищій школі». Категоріальний апарат методики викладання (освіта, дидактика вищої школи; викладання; методика викладання та інші). Становлення і розвиток методики навчання в Україні. Історія розвитку методики навчання як науки.</p>	2	2	9
<p>Тема 3. Основи дидактики вищої школи. Сутність, предмет, завдання дидактики вищої школи. Зміст освіти. Особливості навчання у ВНЗ. Закони, закономірності та принципи навчання у вищому навчальному закладі. Форми, види, методи і засоби навчання у вищій школі.</p>	2	2	9
<p>Тема 4. Психолого-педагогічні основи засвоєння знань у процесі навчання. Особливості діяльності, типологія, педагогічна культура викладача вищої школи. Сутність, складові та зміст педагогічної культури викладача ЗВО.</p>	2	2	9
<p>Змістовий модуль 2. Основи дидактики вищої школи</p> <p>Тема 5. Методи активізації пізнавальної діяльності здобувачів. Лекція у вищій школі. Академічна лекція в системі професійної підготовки здобувачів вищої освіти. Технологія і техніка підготовки академічної лекції. Дидактичні і методичні вимоги до академічної лекції.</p>	2	2	9
<p>Тема 6. Дидактичні основи семінарських, практичних, лабораторних, індивідуальних та інших форм занять. Технологія і техніка організації та проведення семінарів, практичних, лабораторних, індивідуальних занять, консультацій і колоквиумів.</p>	2	2	9
<p>Тема 7. Самостійно-дослідницька діяльність здобувачів у контексті світових тенденцій розвитку вищої освіти. Самостійно-дослідницька діяльність у професійній підготовці: компетентнісний підхід. Наукова робота здобувачів – важливий чинник ефективності професійної підготовки фахівців з вищою освітою.</p>	2	2	9

12. Система оцінювання та вимоги

Види контролю: поточний, підсумковий.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю здобувачів, усне опитування, письмовий контроль, тестовий контроль.

Форма підсумкового контролю: залік

Контроль знань і умінь здобувачів (поточний та підсумковий) здійснюється згідно з кредитною трансферно-накопичувальною системою організації освітнього процесу в ЦНТУ. Рейтинг здобувача другого рівня вищої освіти із засвоєння результатів навчання визначається за стобальною, дворівневою («зараховано», «не зараховано») та шкалою ЄКТС. Він складається з рейтингу поточної навчальної роботи впродовж семестру, для оцінювання якої призначається 100 балів. Семестровий залік проводиться на останньому занятті, до початку екзаменаційної сесії. Навчальний план передбачає при вивченні навчальної дисципліни виконання певних видів робіт на лекційних, практичних, семінарських заняттях, виконання індивідуальних завдань, інших видів навчальної діяльності, тому оцінка здобувачам вищої освіти вище 60 балів може виставлятися без виконання ними підсумкової залікової роботи.

Розподіл балів, які отримують здобувачі при вивченні дисципліни «Методика викладання у вищій школі»

Поточне тестування та самостійна робота								Сума	
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2					
T1	T2	T3	T4	ЗК1	T5	T6	T7	ЗК2	
10	10	10	10	10	10	10	10	20	100

Примітка: T1, T2, ..., T7 – тема програми, ЗК1, ЗК2 – підсумковий змістовий контроль

Шкала оцінювання

Оцінка за шкалою ЄКТС	Визначення	Оцінка		
		За національною системою (екзамен, диф. залік, курс. проект, курс. робота, практика)	За національною системою (залік)	За системою ЦНТУ
A	ВІДМІННО – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	5 (відмінно)	Зараховано	90-100
B	ДУЖЕ ДОБРЕ – вище середнього рівня з кількома помилками	4 (добре)	Зараховано	82-89
C	ДОБРЕ – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок			74-81
D	ЗАДОВІЛЬНО – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3 (задовільно)	Зараховано	64-73
E	ДОСТАТНЬО – виконання задовольняє мінімальні критерії			60-63
FX	НЕЗАДОВІЛЬНО – потрібно попрацювати перед тим, як перескласти	2 (незадовільно)	Незараховано	35-59
F	НЕЗАДОВІЛЬНО – необхідна серйозна подальша робота			1-34

Критерії оцінювання знань і умінь здобувачів визначені [Положенням про організацію освітнього процесу в ЦНТУ](#) (с. 32-33).

13. Рекомендована література та інформаційні джерела

Основні:

Нормативно-правові акти:

1. Закон України «Про Освіту» від 23.03.96 № 100/96 ВР // Законодавство України про освіту: Зб. законів. – К.: Парламентське вид-во, 2002. – С. 3–28.
2. Закон України «Про вищу освіту» № 1556-VII від 01.07.2014 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#>.
3. Закон України «Про ратифікацію Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні» від 3 грудня 1999 р. № 1273-XIV // Організація роботи з іноземними студентами і розвиток міжнародного співробітництва в освіті України: Зб. інформ.-довід. матеріалів. – К.: Вид-во Європ. у-ту, 2003. — С. 438.
4. Про затвердження Положення про державний вищий заклад освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 5 вересня 1996 р. № 1074 // Освіта України: Нормативно-правові документи. – К.: Міленіум, 2001. – С.429–446.
5. Про затвердження Положення про освітньо-кваліфікаційні рівні (ступеневу освіту): Постанова Кабінету Міністрів України від 20 січня 1998 р. № 65 // Освіта України: Нормат-правові документи. – К.: Міленіум, 2001. – С. 375 – 381.

Література:

1. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія: Підручник. – К., 1998. – 560 с.
2. Білан Л. Л. Методика викладання у вищій аграрній школі: Навчальний посібник / Л.Л. Білан – Ніжин, ПП Лисенко, 2010. – 299 с.
3. Васьков Ю. В. Педагогічні теорії, технології, досвід (дидактичний аспект). – Х.: Скорпіон., 2000. – 120 с.
4. Вишневський О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: Навч. посіб. – 3-тє вид., доопрац. і доп. – К.: Знання, 2008. – 566с.
5. Галузінський В. М., Євтух М. Б. Основи педагогіки та психології вищої школи в Україні: Навч. посіб. – К., 1995. – 168 с.
6. Дидактичні аспекти альтернативної освіти // За ред. В. Ф. Паламарчук. – К., 1993.
7. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: Навч. посіб. – К.: Академвидав, 2004. – 32 с.
8. Долженко О. В., Шатуновский В. Л. Современные методы и технологии обучения в техническом вузе: Метод. пособие – М.: Высш. шк., 1990. – 192 с.
9. Князян М. О. Самостійно-дослідницька діяльність майбутніх учителів іноземних мов: теорія і практика: [Монографія]. – Ізмаїл: См.л, 2006. – 242с.
10. Михайличенко О. В. Методика викладання суспільних дисциплін у вищій школі: Навчальний посібник. / Вид. друге. Доп. та перероблене. – Суми, СумДПУ, 2009. – 122 с. Рекомендовано МОН України як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів.
11. Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі. Навчальний посібник. – К.: ЧП, 2007. – 211 с.
12. Пілюшенко В. Л., Шкрабак І. В., Славенко Е. І. Наукове дослідження: організація, методологія, інформаційне забезпечення: Навчальний посібник. – К.: Лібра, 2004. — 344 с.
13. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. – К.: Знання, 2005. – 486 с. – (Вища освіта ХХІ століття).

14. Сучасні технології в освіті: Реком. бібліогр. покажч. Ч. 2. Сучасні технології виховання / АПН України. ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського; Упоряд.: І. П. Моїсєєва, Л. О. Пономаренко; Наук. консультант і автор вступ. ст. К. І. Чорна; Наук. ред. Т. Ф. Букшина. — К., 2006. — 196 с.

Додаткові:

1. Авдеєнко А.П. Інтенсифікація навчального процесу та організація самостійної роботи студентів /А.П.Авдеєнко, Л.В.Дементій, О.Є.Поляков; /Проблеми освіти. К. 2001.-Вип.24.– С. 108–111.
2. Барабаш В. А., Глебова Л. В. Формування громадянської активності студентів у процесі викладання соціально-гуманітарних дисциплін // Соціум. Документ. Комунікація: зб. наук. праць. Серія: Історичні науки. І Міжнародна науково-методична конференція «Передові технології реалізації освітніх ініціатив», (5 лютого 2018 року). – Переяслав-Хмельницький: ФОП Домбровська Я.М. 2018. – Вип. 5. – С.19 – 36. DOI: http://nbuv.gov.ua/UJRN/colscart_2018_5_3
3. Барабаш В. А., Глебова Л. В. Інформаційні ресурси бібліотеки закладу вищої освіти як джерело розвитку інтелектуального та духовного потенціалу студентів // Соціум. Документ. Комунікація: збірник наукових праць. Серія «Історичні науки». Переяслав-Хмельницький: ФОП Домбровська Я. М., 2019. Вип.6/2 (Спецвипуск). С.11–28. DOI:<https://scholar.google.com.ua/scholar?oi=bibs&cluster=15532767756050326344&btnI=1&hl=uk>
4. Барабаш В. А., Глебова Л. В., Мехеда А. М. Науково-дослідницька діяльність у процесі формування професійної компетентності студентів-інформаційників. *Соціум. Документ. Комунікація*: зб. наук. праць. Серія: Історичні науки. Переяслав-Хмельницький: ФОП Домбровська Я.М. 2020. Вип. 10. С.216 – 240. <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/handle/123456789/10409>
5. Барбашова І.А. Дидактика: навч. посібник для студентів ВНЗ / І. А. Барбашова. – 2-е видання. – Донецьк: Ландон-XXI, 2011. – 228с.
6. Болонський процес: Документи / Європейський ун-т / З.І. Тимошенко (уклад.). – К. : Видавництво Європейського ун-ту, 2004. – 169с.
7. Бех І. Д. Виховання особистості: [підручник] / Іван Дмитрович Бех. — К.: Либідь, 2008. — 848 с.
8. Бондар В. Дидактика: підручник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Либідь, 2005. – 252.
9. Ващенко Григорій Загальні методи навчання: Підручник для педагогів. – 1-е вид.– К.: Українська Видавнича спілка, 1997.– 441 с.
10. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи : навч. посіб. / С. С. Вітвицька. – К. : Центр навчальної л-ри, 2003. – 320 с.
11. Вітвицька С. С. Практикум з педагогіки вищої школи : навч. посіб. / С.С. Вітвицька. - К. : Центр навчальної л-ри, 2005. – 398 с .
12. Вища освіта України і Болонський процес: навч. посіб. [М. Ф. Степко, Я. Я. Болюбаш, В. Д. Шинкарук, В. В. Грубінко, І. І. Бабін] ; за ред. В. Г. Кременя. — Тернопіль, 2004. — 384 с.
13. Застосування телекомунікаційних засобів у навчальному процесі (психолого-педагогічні аспекти): навчально-методичний посібник / авт. кол.; за ред. М.Л. Смульсон. – К.: Педагогічна думка, 2008. – 256 с.
14. Зеленський К.В. Рейтинг як форма індивідуального підходу до всебічного розвитку особистості / К.В.Зеленський, В.І.Козак, О.В.Синишин; /Нові технології навчання.-К.-2001.-Вип. 30.– С. 166–170.
15. Інформаційні технології і засоби навчання: зб.наук. праць / за ред. В. Ю. Бикова, Ю.О. Жука. – К.: Атіка, 2005. – 272 с.
16. Коджаспирова Г.М. Технические средства обучения и методика их использования: учеб. пособ. для студ. высш.учеб. заведений / Г.М. Коджаспирова, К.В. Петров. – М.: Академия, 2007. – 352 с.
17. Малафіїк, І. В. Дидактика : навч. посіб. / І. В. Малафіїк. – К. : Кондор, 2005. – 400 с.

18. Мистецтво бути викладачем: Практич. посіб. / А. Брінклі, Б. Десанте, М. Флегм та ін. За ред. О.І. Сидоренка. – К.: Навчально-методичний центр „Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні”. – 2003. – 144 с.

19. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи : навч. посібник / В. Л. Ортинський ; М-во освіти і науки України, Львівський держ. ун-т внутрішніх справ. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 472 С.

20. Dzhedzhula O. Professional and personal self-development of students in the conditions of information technologies of modern society. The scientific heritage. 2020. VOL. 4, No 55 (55). P.15-18.

Інформаційні ресурси

1. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки. URL:<http://www.mon.gov.ua/images/files/news/12/05/4455>.
2. Загальні відомості про вищу освіту в Україні. URL: www.mon.gov.ua . <http://osvita.ua/>
3. Методи навчання та їх класифікація: «Osvita.Ua». URL:<http://osvita.ua/school/theory/> 780/.
4. Міжнародна стандартна класифікація освіти. URL:: <http://www.uis.unesco.org/Education/Documents/isc-ed-fields-of-education-training-2013RU.pdf>.
5. Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі URL: http://moskalik.at.ua/kurs_lekziy/mmmvvv.doc.
6. Національна стандартна класифікація освіти URL: <http://naps.gov.ua/uploads/files/sod/NSKO.pdf>.
7. (Нормативно-правова база наукової діяльності у вищих навчальних закладах URL: <http://www.mon.gov.ua/index.php/ua/diyalnist/nauka/naukovadiyalnistu-vishchikh-navchalnikh-zakladakh/4688>.
8. Нормативно-правові акти з реформування вищої освіти URL:<https://imzo.gov.ua/osvita/vyschaosvita/normatyvna-baza/normatyvno-pravovi-akty-z-reformuvannyavyshchoji-osvity/>.
9. Фіцула М.М. Педагогіка. Інтернет-магазин «bookstore.net.ua» <http://bookstore.net.ua/moreinfo.php?Bookid=9>.
10. Наукові дослідження – шлях до розв'язання проблем педагогіки. Ua.textreferat. / <http://ua.textreferat.com/referat-12845.html>.
11. Наукова робота. Library.tup. http://library.tup.km.ua/inf_res/bibliogr/hi_sc/2003/nauk.htm.